

Sygn. akt I Ca 141/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie Iwona Podwójniak

Joanna Składowska

Protokolant Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016r. w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa P. M. i W. M.

przeciwko R. M.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli z dnia 28 stycznia 2016r.,

sygn. akt III RC 156/15

I. zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 w ten tylko sposób zmienia, że w punkcie 1 alimenty na rzecz obojga powodów - w miejsce kwot po 360 złotych - podwyższa do kwot po 450 (czteryście pięćdziesiąt) złotych miesięcznie, czyli łącznie do kwoty 900 (dziewięćset) złotych miesięcznie - w miejsce kwoty 720 złotych, a datę początkową podwyższenia zmienia z 01 stycznia 2016r. na 8 sierpnia 2015r.;

II. oddal apelację w pozostałej części.

Sygn. akt I Ca 141/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 28 stycznia 2016r., wydanym w sprawie sygn. akt III RC 156/15, z powództwa małoletnich W. M. i P. M., reprezentowanych przez przedstawicielkę ustawową A. S. przeciwko R. M. o podwyższenie alimentów, Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli podwyższył alimenty należne od R. M. na rzecz jego małoletnich dzieci W. M. i P. M., ostatnio ustalone ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Zduńskiej Woli w dniu 10 grudnia 2013r. w sprawie III RC 242/13, z kwot po 225 złotych na rzecz każdego z nich do kwot po 360 złotych miesięcznie, łącznie z kwoty 450 złotych do kwoty 720 złotych miesięcznie, poczynając od 01 stycznia 2016r., płatne do rąk przedstawicielki ustawowej A. S. do dnia 20. każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności (pkt 1), oddalając powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2).

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

A. S. i R. M. pozostawali w nieformalnym związku, z którego mają dwoje dzieci - W. i P. rodzeństwo M.. Małoletni są bliźniętami, urodziły się dnia (...)

Ugodą sądową zawartą przed Sądem Rejonowym w Zduńskiej Woli w dniu 10 grudnia 2013r. w sprawie III RC 242/13, pozwany R. M. zobowiązał się łożyć na rzecz małoletnich alimenty w kwotach po 225 złotych miesięcznie na rzecz każdego z nich, poczynając od 01 grudnia 2013r. Alimenty te zostały obniżone w stosunku do ostatnio zasądzonych alimentów wyrokiem Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie III RC 245/12. W dacie zawarcia ugody stroną reprezentującą interesy małoletnich był rodzic zastępczy - B. S.. A. S. odbywała wówczas karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Ł.. Orzeczeniem Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli z dnia 15 czerwca 2015r. w sprawie III Nsm 406/14 uchylono zawieszenie władzy rodzicielskiej A. S. nad jej małoletnimi dziećmi W. M. i P. M. oraz zmieniono sposób jej ograniczenia, z umieszczenia małoletnich w rodzinie zastępczej u B. i C. małż. S., na nadzór kuratora sądowego.

R. M. obecnie pozostaje w nieformalnym związku z R. A.. Konkubina pozwanego jest zatrudniona w Spółce (...) z/ s w Z. na stanowisku kierownika sklepu, ze średnim wynagrodzeniem brutto w kwocie 2 600 złotych miesięcznie. Pozwany posiada wykształcenie średnie. W dniu 03 sierpnia 2015r. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prac remontowo - budowlanych. Z tytułu działalności osiąga dochód netto ok. 1 100 złotych miesięcznie. Poza dziećmi pochodzącymi ze związku z A. S. nie ma nikogo na utrzymaniu.

A. S. ma wykształcenie średnie. Jest technikiem odzieżowym. Pracuje w spółce (...) z/s w W. z wynagrodzeniem ok. 1 500 - 1 600 złotych miesięcznie.

P. M. od 17 czerwca 2013r. podjął leczenie w (...) w W.. Jest leczony z powodu zachowań opozycyjno - buntowniczych i zaburzeń emocjonalnych wieku dziecięcego. W. M. od 2012r. pozostaje pod opieką (...) Szpitala (...) w Ł. - Poradni Reumatologicznej. Aktualne koszty utrzymania bliźniąt są związane z koniecznością zaspokajania zwykłych, typowych dla dzieci w ich wieku potrzeb, sprowadzających się głównie do zapewnienia im żywienia, ubioru, środków czystości oraz materiałów dydaktycznych.

Ojciec uprawnionych, poza wykonywaniem bieżącego obowiązku alimentacyjnego, nie przyczynia się do zaspokajania potrzeb dzieci w inny sposób.

W ocenie Sądu Rejonowego, powództwo małoletnich o podwyższenie alimentów z kwot po 225 do 600 złotych miesięcznie na każdego z nich, podlegało uwzględnieniu jedynie do kwot po 360 złotych miesięcznie. Zakres obowiązku alimentacyjnego rodziców precyzuje art. 135 kro i jest on wyznaczany usprawiedliwionymi potrzebami uprawnionych oraz zarobkowymi i majątkowymi możliwościami zobowiązanego. W miarę upływu czasu potrzeby uprawnionego oraz możliwości zobowiązanego ulegają zmianie, a tym samym może ulegać zmianie wysokość alimentów. Dlatego też, w razie zmiany stosunków, zarówno uprawniony, jak i zobowiązany mogą żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego (art. 138 kro). Przy ocenie, czy doszło do zmiany stosunków należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności istotne z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i jego zakresu, a zatem zmianę w zakresie i stopniu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego do świadczenia alimentacyjnego.

Nie ulega wątpliwości, iż od czasu zawarcia ugody sądowej w sprawie III RC 242/13 zmienił się w niewielkim stopniu zakres potrzeb uprawnionych, przy jednoczesnym niewielkim pogorszeniu się ich sytuacji materialnej. Rodzice natomiast, wcześniej osiągający nieznaczące dochody (A. S. z pracy odpłatnej wykonywanej na terenie jednostki penitencjarnej, zaś R. M. z prac dorywczych), rozpoczęli uzyskiwanie dochodów - odpowiednio - ze stosunku pracy oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd przyjął, że wzrost usprawiedliwionych potrzeb dzieci podyktowany jest przede wszystkim ich wiekiem oraz uczestnictwem w społeczności szkolnej. W niewielkim stopniu zaś, dodatkowe koszty generuje konieczność realizowania wizyt kontrolnych z małoletnimi u specjalistów, które co do zasady sprowadzają się do konieczności ich przewożenia oraz sporadycznego wykupu niedrogich lekarstw. W pozostałym zakresie koszty utrzymania dzieci pozostają typowe dla małoletnich w ich wieku. Z drugiej strony, sytuacja materialna dzieci uległa niewielkiemu

pogorszeniu. Dzieci nie przebywając w pieczy zastępczej, nie otrzymują obecnie świadczeń instytucjonalnych, jakie z (...) pobierała w okresie osadzenia A. S., ich babka macierzysta.

W odniesieniu do sytuacji materialnej zobowiązanego, niewątpliwie uległa ona poprawie, choć nie jest to poprawa znacząca. R. M. prowadzi obecnie działalność gospodarczą, w relatywnie dochodowej branży, tym niemniej zarówno okres zimowy, jak i faza jej rozwoju nie pozwalają mu na osiągnięcie typowych dla takiej działalności dochodów netto. Pozwany ponadto pozostaje w nowym związku z R. A., która także osiąga dochody.

Zmiana sytuacji materialnej na lepsze nie dotyczy wyłącznie R. M.. A. S., rozpoczęła uzyskiwanie dochodów z pracy zarobkowej. Jest pracownikiem tymczasowym, zatrudnionym przez agencję pracy i zarabia niewiele ponad

1 500 złotych miesięcznie, przy czym znaczą część wynagrodzenia przeznaczają na dojazdy do miejsca pracy.

Gdy idzie o pogorszenie się sytuacji materialnej powodów spowodowaną utratą pomocy finansowej z (...), to okoliczność ta nie ma większego znaczenia dla rozstrzygnięcia, ponieważ A. S. osiąga dochody z wykonywanej pracy odpowiadające wcześniej uzyskiwanym świadczeniom.

W tych warunkach, w ocenie Sądu pierwszej instancji, uzasadnionym jest podwyższenie świadczeń alimentacyjnych o kwotę 135 złotych miesięcznie na każde z uprawnionych. Żądane kwoty po 600 złotych miesięcznie natomiast, po pierwsze leżą poza sferą możliwości zarobkowych pozwanego, a po drugie są niewspółmierne do usprawiedliwionych potrzeb małoletnich. Pamiętać należy o tym, że obowiązek alimentacyjny obciąża również matkę, która także powinna przyczynić się do zaspokajania zwiększonych potrzeb dzieci. Wydanie orzeczenia postulowanego przez A. S. spowodowałoby, iż główny ciężar alimentacji w sposób nieuzasadniony okolicznościami sprawy niniejszej, spoczywałby na pozwanym.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wywiodła przedstawicielka ustawowa małoletnich powodów. Zaskarżyła orzeczenie w całości, zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na mylnym przyjęciu, iż kwota 360 złotych na każde z małoletnich dzieci jest wystarczająca na pokrycie kosztów ich utrzymania, gdzie zdaniem Sądu od ostatecznego orzekania w sprawie potrzeby dzieci nieznacznie wzrosły, pomijając istotny fakt, że dzieci reprezentowała matka A. S. na rozprawie w 2012r. w sprawie III RC 245/112 i tym samym błędne powoływanie się na rozstrzygnięcie z dnia 10 grudnia 2013r. w sprawie III RC 242/13, w którym to osobą, która wówczas reprezentowała małoletnie dzieci była babcia i w którym to postępowaniu alimenty od pozwanego zostały obniżone, nie na skutek braku jego możliwości finansowych, lecz tylko, dlatego że małoletnie dzieci były przez okres 2 lat w rodzinie zastępczej, która to dodatkowo otrzymywała po 640 złotych na każde z dzieci i rodzina zastępcza osiągała inne dochody;
2. rażąco obrażając prawa procesowe, polegającą na podwyższeniu kwoty od dnia 1 stycznia 2016r., podczas gdy powódka wносиła o podwyższenie alimentów od dnia 8 sierpnia 2015r., tj. z dniem złożenia pozwu, albowiem od tego dnia małoletnie dzieci mieszkają u matki.

W oparciu o powyższe zarzuty, skarżąca wносиła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie na rzecz małoletniego P. M. kwoty 600 złotych miesięcznie, poczynając od dnia złożenia pozwu, tj. 8 sierpnia 2015r. wraz z ustawowymi odsetkami oraz zasądzenie kwoty 600 złotych na rzecz małoletniej W. M., poczynając od dnia złożenia pozwu, tj. 8 sierpnia 2015r. wraz z ustawowymi odsetkami.

Pozwany domagał się oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Przede wszystkim zgodzić należy się ze skarżącą, że Sąd pierwszej instancji nie rozważył prawidłowo treści i okoliczności wydania orzeczenia w sprawie III RC 245/12, dopuszczając się tym samym naruszenia prawa materialnego w postaci art. 138 kro. Wyrokiem z 29 listopada 2012r. w sprawie tej Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli podwyższył alimenty należne od R. M. na rzecz jego małoletnich dzieci W. i P. do kwot po 450 złotych na rzecz każdego z nich, czyli łącznie do kwoty 900 złotych miesięcznie. Orzeczenie uprawomocniło się. Zmiana w zakresie obowiązku alimentacyjnego pozwanego, jaka nastąpiła ugodą zawartą w sprawie III RC 242/13 Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli, wiązała się z umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej. Z punktu widzenia przesłanek z art. 138 kro, najistotniejsze znaczenie miało wówczas pobieranie przez babkę dzieci świadczeń z (...), wynikających z art. 80 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r., Nr 135 ze zm.), które miały charakter wspomagający wywiązywanie się z ustawowego obowiązku dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków na wychowanie. Dzieci pozostawały zatem wówczas pod opieką osoby, która pobierała świadczenie z tego tytułu w wysokości po 665 złotych na każde z nich. W stosunku do realiów sprawy III RC 245/12, w zakresie możliwości majątkowych pozwanego oraz potrzeb dzieci nie zaszły natomiast istotne zmiany. R. M. był zarejestrowany jako osoba bezrobotna, a utrzymywał się z prac dorywczych na budowie. Małoletnie były o rok starsze i uczęszczały do tej samej szkoły podstawowej, pozostając na etapie nauczania początkowego (klasa III). Po zmianie orzeczenia w przedmiocie władzy rodzicielskiej, gdy dzieci trafiły ponownie pod opiekę matki, doszło niejako do powrotu do sytuacji z roku 2012, a zatem wydane wówczas orzeczenie winno być pewną „bazą”, a inaczej rzecz ujmując przedmiotem odniesień Sądu w sprawie przedmiotowej. Nie może budzić wątpliwości, iż sytuacja pozwanego od tego czasu polepszyła się. Prowadzi własną działalność, gospodarczą, dysponując stałym źródłem dochodu. Nadto zamieszkuje wspólnie z inną, uzyskującą dochód osobą. Jak słusznie również zauważył Sąd pierwszej instancji, potrzeby dzieci nieznacznie wzrosły. Brak było zatem podstaw do ustalenia zakresu obowiązku alimentacyjnego R. M. poniżej poziomu z 2012 roku. W stosunku do roku 2013 natomiast, aktualny opiekun dzieci (matka) utracił bardzo istotne środki w wysokości 1 330 złotych miesięcznie (pobierane przez babkę świadczenia z (...)). Wbrew zapatrywaniu Sądu Rejonowego, nie rekompensuje tego fakt osiągnięcia przez A. S. dochodów z wynagrodzenia za pracę, gdyż świadczenie dla rodziny zastępczej otrzymywane jest obok, nie zaś zamiast własnych dochodów. Z uzyskiwanych zarobków matka dzieci musi zaś także zaspokoić własne potrzeby, w tym pokryć koszty dojazdów do pracy, co znacznie ogranicza wysokość środków, które może przeznaczyć na potrzeby małoletnich.

Jeśli zaś chodzi o datę początkową zmiany zakresu obowiązku alimentacyjnego, to jeżeli okoliczności faktyczne taką zmianę uzasadniające istniały już w dacie wniesienia powództwa i w pozwie sformułowano stosowne żądanie co do tej kwestii, co miało miejsce w sprawie przedmiotowej, zasadnym jest określenie jej na dzień wniesienia pozwu. Rozstrzygnięcie zaskarżonego orzeczenia, wyznaczające 01 stycznia 2016r. nie znajduje natomiast żadnego uzasadnienia, nie wyjaśnia tego również Sąd pierwszej instancji w pisemnych motywach wyroku.

Nie sposób natomiast podzielić zapatrywania skarżącej, że zasadnym jest podwyższenie świadczeń do kwot po 600 złotych miesięcznie. Potrzeby dzieci, jak już wskazano, nie uległy zasadniczej zmianie. Nie powstały nowe koszty leczenia, czy też związane z edukacją, dzieci nadal uczęszczają do szkoły podstawowej. Powołując się na konieczność zamiany lokalu mieszkalnego na większy, A. S. nie wyjaśniła, dlaczego wiązało się to z przystąpieniem do długu i dlaczego dług ten miałby obciążać ojca dzieci. Nie wskazała także o ile ewentualnie wzrósł sam czynsz za mieszkanie. Ponadto, skoro zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczają usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego, górną granicą świadczeń alimentacyjnych są te ostatnie, choćby nawet nie zostały w tych granicach pokryte wszystkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do alimentacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 1972r., III CRN 470/71, LEX 7052). Niekwestionowane ustalenia Sądu pierwszej instancji nie pozwalają natomiast na przyjęcie, że pozwany ma możliwość uzyskiwania dochodów pozwalających na płacenie alimentów w kwocie wyższej aniżeli 900 złotych miesięcznie, przy uwzględnieniu, że podobnie jak A. S., musi ponosić również koszty własnego utrzymania, w tym mieszkania. Na zakończenie wypada również podkreślić, co zasadnie uczynił Sąd Rejonowy, że obowiązek alimentacyjny obciąża oboje rodziców i choć oczywiście w mniejszym zakresie z uwagi na osobistą opiekę nad dziećmi (art. 135 § 2 kro), to również A. S. winna

przeznaczyć określone środki na ten cel. Jej sytuacja natomiast od listopada 2012 roku uległa istotnej poprawie, skoro w miejsce pracy dorywczej, jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę na pełny etat.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy - na podstawie art. 386 § 1 kpc - zmienił zaskarżony wyrok i alimenty ustalił ostatecznie na poziomie po 450 złotych miesięcznie, czyli łącznie 900 złotych, począwszy od 8 sierpnia 2015r. Dalej idąca apelacja, na zasadzie art. 385 kpc podlegała natomiast oddaleniu.